

מישמרות של צה"ל ואנשי הפאלוגות משני עברי הגבול

גרמה ביזבוז יתרונות התעלה מבחינתנו. הרי בחשבון סופי התעלה היא שהיתה ישועתנו. הן בבלימת האוייב והן בהצלחת מיתקפת-הנגד שלנו. ברמת-הגולן, התוואי-התחתם הטאקטי הנכון אינו "קו" אלא רצועה. המשתרעת בין קו-התילים המערבי (שעליו אנו יושבים כיום) לבין קו-התילים הבא. המתוח כ-15 ק"מ מירוחה (לתוך סוריה).

בחזית לבנון ניכר התוואי-התוחם הטאקטי כבר בהצצה ראשונה כמפה — נהר ליטאני, בשני שלישי מרחקו שבין הים וה"כרך". ה"שליש הנותר, וכן אפיק הליטאני מן הכרך צפונה, מהווים עדיין מיכשול טאקטי מקומי מעודה, אבל מרחקם מצפון אצבע-הגולני קצר מדי — 2.5 ק"מ באיזור הכרך. באיזור זה, איפוא, מן החכרת לדחוק את התיחום צפונה, בשיעור מיזערי של כ-15 ק"מ.

ביכולתנו לקיים איום אמין כלפי האיזור התחום בו. כאשר יתרונותינו האובייקטיביים, לצורך זה, משמעותיים. רוב השטח הוא כלאו בשתי צלעותיו (הדרומית והמזרחית) בין הגליל העליון ורכס הגליל המזרחי שבמערב אצבע-הגליל.

הצלע השלישית הוא הים, אשר גם בו ביכולתנו לקיים עליונות שלישית: ואילו ה"ליטאני, כצלע הרביעית, מאיים לסגור כל כוח עויין שיעמיק חדרו מזרחה לו — ויש לזכור כי הליטאני קרוב למטולה, כאותה מידה שמטולה קרובה אליו.

עמק-החולה, אשר לפני ששתי-הימים היווה בליטה צרה מדי, נשלטת היטב מצד הרמה וקשה להגנת הפך. יחד עם רמת-הגולן, שנכבשה ב-67/ מרחב-כיבוש נוח. המאפשר לנו פעולה ב"קווים פנימיים" בין שתי החזיתות הצפוניות העיקריות וגם בין גזרות שונות בכל אחת מהן. יתרון זה נוצר, במידה מרעת, כתוצאה מהחוקת כתף-החרמון: תפיסת תוואי זה בששתי-הימים, שנעשתה כמעט דרך-אגב — וגבולה נקבע מיקרית (ונמוך מדי) במקום שבו החליט לנחות טייס-מטוס אלמוני — היא הגורמת שרכס החרמון כולו חוצץ כעת בין המישור הסורי שממזרחו ובין ביקעת-הלבנון (איזור הפתחלנד) שממערבו.

כך נמנעה מן הסורים יצירת חזית רצועה וקצרה מצפון אצבע ורגלי החרמון. וזהו סיבת פיצוץ-הכוח שנגרם להם בכניסתם ללבנון, כי תוספת גרימת קשיים לוגיסטיים ניכרים כת"י צאה מהארכת קווי-ההספקה והצורך להשתמש בקווי-התחבורה החוצים את הרכב.

הטופוגרפיה אף היא מאירה לנו פנים, ובוודאי שאיננה לרעתנו. כלומר, בשום גזרה חשובה איננו נמצאים בנחיתות טופוגרפית של ממש, ובחלק ניכר של הגבול אנו נמצאים בשטח החולש. הגושים ההרריים החולשים מטוח רחוק על האיזור כולו הם כתף החרמון — הר דב ממערב, והר מירון הר אדיר מדרום. תצפית ארוכה תיתכן גם מתל אביטל, שמעל קונייטרה.

הנסיבות הגיאוגרפיות והטופוגרפיות הללו מוכרות, מנייהסתם, וידועות היטב גם לסורים. יש להניח כי השפעתן על החלטת הסורים לנהוג כריסון, ואפילו להככים ל"בושת הפנים" של נפיתתם מנכטיה, היתה והינה משמעותית ביותר.

אבל אם יידרש צה"ל לפעול, ברור כי ההשפעות על פעולתו לא תצטמצמה למה שכופות, או מאפשרות, נסיבות אובייקטיביות אלו. לא פחות מהן, ואולי יותר, ישפיעו גורמים זאילוצים צבאיים-מיבצעיים אחרים — ואותם יש לבחון בנפרד.

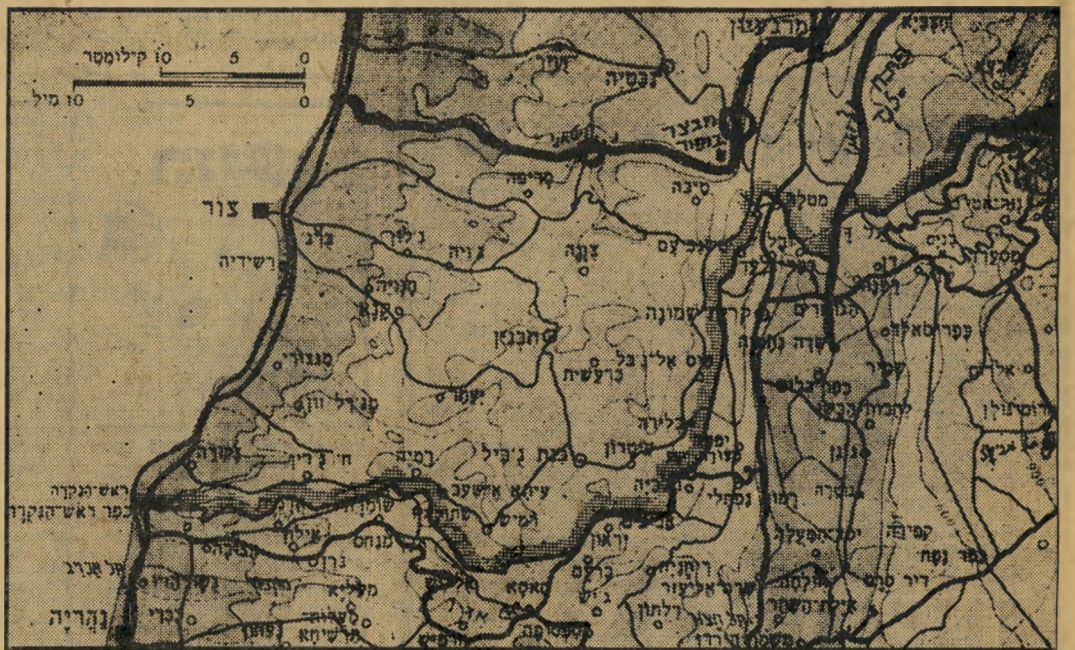
חודרם אז ביקעת-הלבנון ובהגיעם עד חוף-הים, הוילו הסורים בבתי-אחת מיקדמה פריטורי ריאלית עצומה למוכתם: הם סגרו, או לפחות הכבירו וייקרו כל "אופציה לבנונית" שיש לה"קמה צה"לית (לאיגוף המרחכים המוגנים שבין הרמה לרמשק, דרך לבנון, הפתוחה".

ברומיות, הם פתחו לפני עצמם אפשרות נוחה ביותר לאופציה לבנונית התקפית משלהם. במצב הקודם יכול היה צה"ל להקביל כל איום כזה במצב נוח בהרבה, על-ידי זינוק צפונה, לתוך ביקעת-הלבנון; ואפילו היו הסוריים פתחים במירוץ לשם לפינוגו, הרי עצם מעבר כוחותיהם על-פני ריכסי מול-הלבנון היה גורם להאטתם ומקנה לנו מירווח-זמן משמעותי לתגובת-נגד. ומה שאף יותר חשוב: הדירה סורית כזאת היתה נעשית למרחב ריקי-חסית מבחינה לוגיסטית ומבחינת הביצורים; ומשני הצדבות, צה"ל מסוגל וגם מתאים ללחימה במרחבים ריקים יותר מהצבא הסורי. עתה כבר ניבנות והולכות תשתיות סוריות של ביצורים ולוגיסטיקה באזורים הללו, ובכך עצמצמים הסורים מראש עוד יתרון ישראלי יחסי חשוב זאת מיגרעתם היחסית החמורה שלהם.

דברים אחרונים אלה כשלעצמם יש בהם הסבר מספיק אסי-י חלקי בלבד — לצורך בהדפסת הנזכרות הסורית צפונה ככל האפשר; שהרי אם כונתם של הסורים הגנתית בלבד (חיפוי על המבואות הלבנוניים למרחב דמשק), היא הושגה מעל ומעבר, עם חציית רכס מול-הלבנון. גלישתם או זחילתם דרומה אינה יכולה, איפוא, אלא להעיד על כוונות מיתקפית מובהקות ואין לה כל טעם (צבאי) אחר.

עדיין שמות היא והכל מוחלט (מהבחינה הצבאית) לטעון, כי מכוון שהסורים כבר הגיעו למקום שהגיעו ודא עיכבנו בעדם, הרי "הנוק כבר נעשה ממינה" ואין טעם או צורך כביכול שזפתע נגדה עקשנות קטנונית לגבי קידומי-רים ספורים נוספים.

ההבדל שבין "חלל ריק" המשתרע מקו-החזית העיקרי

הליטאני - שני העיגולים מסמים את שני מעברי הנהר

בתנועה או בתמרון מיבצעי, מרחק נתון, בשטח מסוים; או, איווה מרחק יוכל לעבור כוח נתון, בפרק זמן נתון ובשטח מסויים. השימוש בקנה-מידה זה מושפע מאד מן הגיאוגרפיה (ברמה האסטרטגית) ומן הטופוגרפיה (לצרכים טאקטיים).

במיקרה שלנו, גורם טווח-הארטילריה הוא חשוב וראי שון במעלה, כיוון שאבטחת היישובים, שהם מטרת גדולת, סטאטיות וקבועות, חשובה לא פחות מאבטחת העירוכות הצבאית בצידנו. השטח בצפון, ברוב הגזירות, הינו הררי ומגביל-תנועת. על-כן ניתן לקבוע כי העומק הטאקטי האלמנטארי הסביר, על-פי קריטריון הומוגוריה, מרחב (של התקפת האוייב, שהיא האפשרות הגרועה), זהה בעיקרו לזה של קריטריון טווח-הארטילריה היעיל — 25-45 ק"מ בקו-האוויר (אילו היה השטח מישור נוח לתנועה, היה קריטריון הומוגוריה מכתוב, ככלל, עומק גדול יותר).

אחרי שנקבע העומק הכללי והגם, יש לחור אחר תוואי כלשהו, אשר לא רק "יתחום" בבירור את המרחב — דבר חיוני והכרחי כאשר השיקולים וההחלטות הקובעים הם מדיניים — אלא שגם יהווה מכשול משמעותי, שחצייתו כרוכה בקשיים וכן (לפי הדרישות והאפשרויות) יות) שקל להתגונן תוך הישענות עליו.

ערכו של "תוואי תוחם" כזה יכוד להיות כה רב לצרכים מיבצעיים, עד שדעותיהם הוא שי יקבע את מומדי המרחב המבוקש, יותר מכל גורם אחר.

בחזית המזרחית מצוהו ביקעת-הירדן תוואי-תוחם כזה, שהוא מובהק וצפוי, לרמה האסטרטגית כמו לטאקטי. טיח, בחזית המערבית (סיני), נשען צה"ל בין השנים 73-67 על תוואי-תוחם מעולה ביותר — תעלת-סואץ. למרות שהקונספציה האידיולוגית-להפליא של קי ברילב

לכיוון האוייב — ולו במדים טאקטיים בלבד (כלומר, בעומק של 15-20 ק"מ, קו אוויר — ובין מרחב המלא ביצורים, שבו פרוסים גם מערך ג"מ ומערך לוגיסטי ויהיו אלה המתקנים לבדם) הנגוע בקו-החזית שלנו, יכול בנקל לבטא את ההבדל שבין בלימה טאקטית יעילה, בכל גזרה וגזרה לאורך החזית, לבין אי-יכולת לנהל מיגננה מוצלחת, אשר תכריח לנסיגה, גם במקומות שבהם אין היא נסבלת.

המצב הטוב ביותר הוא, שבגבולו הקידמי (לכיוון האוייב) של מרחב כזה יימצאו מלכתחילה כוחות שלנו אשר יוכלו או, בשעת הצורך, גם לסגת, תוך "תשלום בשטח עבור זמן". האלטרנטיבה הפחות טובה (בהרבה!), אבל היחידה שעודנה קבילה, היא שהמרחב אמדובר יישאר ריק וכי גם מן האוייב יימנעו השליטה בו וני-צולו.

במידים אחרות: איזור "העומק לפנים" בחזית הצפון צריך שיהיה, ברגע שתפרוץ מידה חמה, תפוס עדידינו, או — לפחות, בדרישת המינימליסטית ביותר — שיהיה פנוי גם מ"כוחות האוייב.

הליטאני — תוואי-תוחם טאקטי

מדי מרחב-החזית הטאקטי הריק ה"נכון" נמדדים בשני קני-מידה עיקריים. האחד הוא הטווח היעיל של הארטילריה (המקובלת), שהוא קבוע בכל פנייה-שטח (אם כי הימצאות שטחים מתיים, לתצפית — לאש, שפעילה עליו). השני הוא "הזמן-המרחב" — דהיינו, מהו מ-שך הזמן שבו יעבור כוח נתון,